

LUNDS
UNIVERSITET

Attitydskapande - En kvantitativ studie om bakomliggande faktorer för unga vuxnas inställning till kriminalitet.

Alexandra Furunger & Barni Alas
Kandidatuppsats
SOPB63
Handledare: Christer Eldh

Authors: Alexandra Furunger & Barni Alas

Title: The creation of attitude- a quantitative study about underlying factors for young adults attitudes towards crime.

Supervisor: Christer Eldh

Assessor: Lars Harrysson

ABSTRACT

The object of this study was to examine underlying reasons for why young adults hold certain views and attitudes in relation to the subject of crime. The main purpose of this study was to conduct this research with three defining factors as underlying reasons for why adolescents might hold specific attitudes in relation to crime. The defining factors have been gender, exposure to crime and illegal activities as well as family members' engagement in crime. This study has been conducted with the quantitative standardized data method. The data collection consisted of young adults in Helsingborg between the ages of 18 to 20. The outcome of the study showed that young adults' level of exposure to crime had a significant impact on their attitude towards the subject. Family members' engagement in the subject had little to no effect on the cohort, while friends' engagement had a bigger impact on the attitude. On the subject of gender the study showed that there was no difference between men and female as both genders had a strict attitude towards crime.

Keywords: attitude, adolescents, delinquency, exposure, gender, family, crime.

1. Inledning	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte och frågeställning	6
1.3 Avgränsning	6
2. Metod	7
2.1 Undersökningsmetod för vår forskningsansats	8
2.2 Urval och avgränsning	8
2.3 Utformning av enkät	9
2.4 Litteraturanskaffning	11
2.5 Svarsfrekvens och bortfall	12
2.6 Validitet, reliabilitet och operationalisering	12
2.7 Etiska överväganden	14
2.8 Arbetsfördelning	14
3. Kunskapsläge	15
3.1 Exponering	15
3.2 Umgänge och familj	16
3.3 Kön	18
3.4 Attityd	19
3.5 Hypoteser	20
4. Teori	21
4.1 Teoretisk utgångspunkt	21
4.2 Jonas Stier om <i>identitet</i>	21
4.3 Erving Goffman om <i>roller</i>	22
4.4 Fasad och inramning	23
4.5 Edwin Sutherland om <i>differential association</i>	24
4.6 Teoretisk relevans	26
5. Resultat	27
5.1 Index	27
5.2 Deskriptivt resultat	28
5.3 Exponering och attityd	28
5.4 Kön och attityd	30
5.5 Umgänge och familj	30
6. Analyskapitel	31
6.1 Exponering av brottsliga handlingar	31
6.2 Könen skiljer sig inte åt	35
6.3 Vänner påverkar mer än familjemedlemmar	36
7. Slutdiskussion	38
8. Referenslista	40
9. Bilagor	44

1. Inledning

Rädslan bland befolkningen för kriminalitet och brott har ökat med tiden. Enligt den årliga trygghetsundersökningen från BRÅ har oron hos den svenska befolkningen ökat med fyra procentenheter mellan år 2019 till 2020 där utfallet visar en ökning från 43% till 47% (BRÅ, Rapport 2020:8). Den ökade rädslan och oron återspeglas även i den mediala och politiska debatten där en undersökning från Novus visar att den andra största politiska frågan under riksdagsvalet år 2022 bland den svenska populationen var lag och ordning (Novus 2022). Allmänhetens oro kommer inte helt oväntat då det dödliga våldet ökat de senaste 10 åren (BRÅ, Kriminalstatistik 2021), vilket naturligtvis får stort utrymme i både mediala och politiska sammanhang. Till exempel har Sveriges Radio publicerat ett inslag där flera chefer för underrättelsesektioner i landets olika regioner uppger att våldet bedöms krypa ner i åldrarna. Unga rekryteras av kriminella nätverk för att begå brott på uppdrag av gängen (Sveriges Radio, Henrika Åkerman 2020). Politikerna har länge diskuterat tillvägagångssätt för att minska ungdomsbrottsligheten och lösningarna har ständigt diskuterats i olika forum. En åtgärd som infördes i början av 2022 var slopad straffrabatt för unga vuxna mellan åldrarna 18-20 i syfte att påföljderna för unga vuxna som begår kriminella handlingar ska bli mer substantiell. För omyndiga lagöverträdare finns skyddsinsatser i form av LVU (SFS 1990:52) och SOL (SFS 2001:453, 5. Kap §1 SOL).

Diskussionerna om att tygla kriminaliteten, inte minst bland unga vuxna, fortsätter att genomsyra det politiska och mediala klimatet. Inom det sociala arbetet kommer arbetet med unga att ständigt vara aktuellt för att förhindra brottslighet och dess konsekvenser. Med detta arbetet vill vi mäta unga vuxnas attityd till kriminalitet och koppla denna till olika faktorer som skapar och möjliggör specifika attityder. Genom att presentera resultat som bygger på unga vuxnas attityd till kriminalitet kan vi se om det finns något samband mellan bakomliggande faktorer och attityden. Detta skulle kunna hjälpa framtida socionomer att förebygga och förutse kriminella beteenden.

1.1 Problemformulering

De senaste tio åren har oron över brottsligheten ökat bland befolkningen och idag uppger 46% av de svarande att de känner oro över brottsutvecklingen i Sverige (BRÅ Rapport 2022;9).

Kriminalitet var ett hett ämne under valet 2022 och olika förslag för att minska kriminaliteten diskuterades. Ett förslag från Moderaterna i region Stockholm argumenterar för att testa samtliga barn i utsatta områden för ADHD (Moderaterna 2022), medan Socialdemokraterna vill införa bl.a vistelseförbud för ungdomar på väg in i kriminalitet samt skolsociologer för att råda bukt på gängkriminaliteten (Socialdemokraterna 2022). I år har det brottsförebyggande rådet fått i uppdrag av regeringen att undersöka hur barn i utsatta områden involveras och utnyttjas av kriminella nätverk samt synliggöra de förhållanden som skapar möjligheter för unga att falla in i kriminalitet (Justitiedepartementet, 2022). Vi som sociologstudenter upplever att debatten kring kriminalitet handlar mycket om att skydda unga från att hamna i kriminalitet, men vi upplever en avsaknad av ungas uttryck i debatten.

Många studier fokuserar på brottsbenägenhet i relation till fenomen som etnicitet och psykisk ohälsa. Khoshnood et al (2017) slår fast att en stor skara av lagöverträdarna har psykisk problematik i samband med eller efter att brott begåtts. Ett likartat utfall har diskuterats av Taylor et al (2009) där resultatet visar att ungdomar med störst risk för återfall i kriminalitet är de ungdomar med en påtaglig psykisk svårighet. Jämt går det att utläsa liknande studier där etnicitet är den övervägande faktorn för brottsbenägenhet. På det brottsförebyggande rådet går det att läsa myndighetens rapport 2021:9 där myndigheten undersöker kriminalitet i relation till inhemska och utländska grupper. Rapporten presenterar att det existerar en skillnad dock att resultatet bygger på andra faktorer än etnicitet.

Skillnaderna mellan könen gällande kriminalitet är tydlig. Enligt statistik från BRÅs hemsida (2022) har misshandelsbrotten tidigare främst riktats mot män, men 2021 vände kurvan då fler misshandelsbrott mot kvinnor anmäldes. På samma hemsida framgår dock att fler män än kvinnor uppger att de blivit utsatta för misshandel när frågan istället formuleras som "självrapporterad utsatthet" där en anmälan inte behöver vara upprättad (ibid). Gällande ungdomsbrottslighet misstänkt fler män än kvinnor för begångna brott och det vanligaste brottet unga begår är narkotikabrott, enligt BRÅs skolundersökning (BRÅ, 2022, Rapport 2020:11).

Denna statistik öppnar upp för en nyfikenhet kring vad detta beror och dess påverkan. Vidare var vi nyfikna på hur socioekonomiska förutsättningar påverkar kriminalitet. Flera studier, däribland Patchin et al. (2006), fastslår dock att sämre socioekonomiska förutsättningar inte ligger till grund för ökad kriminalitet; men att människor som exponerats för brott löper större risk att själva begå brott. Detta kan kopplas tillbaka till en intressant iakttagelse i BRÅs skolundersökning (BRÅ, 2022, Rapport 2020:11) där respondenter som svarat att de blivit utsatta för brott även i högre grad svarar att de själva begått brott. Detta låter något motsägelsefullt i våra öron då vi hävdar att effekten bör vara den motsatta vid utsatthet av brott. Vi märker att det finns något som bidrar till detta samband, kan det vara så att attityden har något med ämnet att göra? Bohner och Dickel (2011) har presenterat hur attityden styr vårt beteende och handlande då vi agerar efter våra värderingar. Genom att mäta attityden till kriminalitet bland unga vuxna kan vi analysera ett eventuellt samband som hade kunnat bidra till debatten.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att mäta attityden till kriminalitet bland unga vuxna genom att undersöka hur bakomliggande faktorer skapar och möjliggör specifika attityder till kriminalitet. Detta kommer vi undersöka genom att fokusera på följande frågeställningar:

1. Finns det något samband mellan unga vuxnas kön och deras attityd till kriminalitet?
2. Finns det något samband mellan unga vuxnas exponeringsgrad för kriminalitet och deras attityd till kriminalitet?
3. Finns det något samband mellan familjemedlemmars och vänners brottslighet och unga vuxnas attityd till kriminalitet?

1.3 Avgränsning

Vi kommer att mäta unga vuxnas attityd till kriminalitet utifrån nedan beskrivna begrepp. Vi kommer att fokusera på de brott som är mest relevanta för unga vuxna och fokus kommer att ligga på de tre faktorerna kön, exponering och familj/vänner. Med hjälp av att bygga ett attitydindex kommer vi mäta hur respondenterna ställer sig till olika påståenden. Vår statistiska

analys styrs av tre hypoteser som har utvecklats utifrån vår tidigare forskning och presenteras senare i denna uppsats.

Attityd

En *attityd* beskrivs i Nationalencyklopedin som en *inställning* eller ett *förhållningssätt*. Tidigare har teoretiker använt ordet för att beskriva en fysisk hållning, men har idag övergått till att snarare ha en inre betydelse (Nationalencyklopedin 2023). I denna uppsatsen definierar vi ordet på ett liknande sätt; en inre upplevelse som kan beskriva en individs *inställning* eller *förhållningssätt* till ett specifikt ämne. Det handlar alltså om en individs inre tyckande särkopplat från fysiska handlingar.

Unga vuxna

Ett återkommande begrepp i vår studie är *unga vuxna*, vilket vi valt att definiera som personer mellan 18-20 år.

Exponering

Med stöd av Nationalencyklopedins (2023) beskrivning definierar vi begreppet *exponering* som att någon eller något utsätts för något eller någon. För denna undersökning kommer termen definieras som att unga vuxna, i olika grad, bevittnar brott.

Kriminalitet

Enligt Nationalencyklopedins (2023) definition av begreppet *kriminalitet* sammankopplas begrepp som brott, förbrytelse och anklagelse för att styrka definitionen. I Svenska Akademiens ordbok (2023) beskrivs begreppet som något brottsligt och straffbart. Det är denna definition vi förhåller oss till då samtliga begrepp som omfattar kriminella eller olagliga handlingar är straffbara.

2. Metod

I detta kapitlet kommer vi presentera våra metodiska avvägningar samt hur vi har utfört studien. Vi kommer redovisa vår process för hur enkätstudien har genomförts, urvalsmetod samt vilka statistiska metoder och processer vi har valt att utnyttja för vår studie och forskningsansats.

2.1 Undersökningsmetod för vår forskningsansats

Som metod har vi valt att bygga arbetet kring en kvantitativ forskningsansats då vi tror att en enkät bäst kan besvara våra frågeställningar, vilka kan beskrivas som jämförande och förklarande frågor. För att besvara våra frågeställningar har den kvantitativa forskningsansatsen blivit den valda metoden då kvalitativ dataanalys skapar möjligheter för oss att mäta och standardisera resultatet med hjälp av statistik. Premissen för tre av våra frågeställningar bygger på ett antagande om att två faktorer är relaterade till varandra, och en kvantitativ metod ger oss möjlighet att studera om det existerar en samvariation eller en korrelation för våra fenomen (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 36). Vi tror att de fenomen vi studerar har en märkbar existens, vilken kan analyseras genom att tillfråga en större del av populationen och eventuellt generalisera resultatet på denna. Den kvantitativa metoden bygger inte på observationer eller uppfattningar likt en kvalitativ metod (Lind 2014, s. 124), vilket innebär att den typen av data som vi insamlat anses kunna ge oss konkreta svar på de frågeställningar vi presenterat. Genom att använda oss av statistikprogrammet SPSS har vi kunnat analysera den insamlade datan genom index och korstabeller som sedan kunnat jämföras vidare.

2.2 Urval och avgränsning

Vi har valt att fokusera på unga vuxna i Helsingborg mellan åldrarna 18-20 år då vi menar att de fortfarande är så pass unga att de inte hunnit bilda sig en ny bild av kriminalitet under årens gång. Trots att stor del av den statistik vi presenterar i kunskapsläget handlar om omyndiga personer har vi på grund av samtyckesskäl valt minimiåldern 18 år för att få delta, vilket diskuteras vidare under kapitlet *Etiskt övervägande*. Vårt urval bygger på en ambition om att minst 100 personer ska tillfrågas om att delta i enkäten. Till en början hade vi ambitionen att vårt urval endast skulle bestå av gymnasieelever i Helsingborg, vilket vi arbetade för. Till följd av ett antagande om att gymnasieskolorna ofta är restriktiva med enkäter valde vi att vänta med att skicka ut enkäten per mail och istället dela ut enkäten till elever utanför skolans område. Då vår målgrupp består av unga vuxna individer har vi medvetet valt att utforma en elektronisk enkät som skickas ut med stöd av en QR-kod, vilket grundar sig i en medvetenhet om att yngre individer är betydligt svårare att upprätta kontakt med samt svårare att förmå svara på enkäten. I vårt första försök med vår urvalsram listade vi ner alla gymnasieskolor inom Helsingborgs stad. Därefter utförde vi ett slumpmässigt urval av gymnasieskolorna för att sedan slumpmässigt utse

elever som uppehåller sig utanför skolområdet. Av de fem gymnasieskolor som slumpmässigt blivit utvalda gjorde vi ett ytterligare slumpmässigt val där vi tillfrågade tjugo elever, tio killar och tio tjejer, mellan 18 till 20 år utanför skolan.

Trots att vi inte hade några svårigheter med att få tag i elever att tillfråga visade sig denna metod vara problematisk. I vårt enkätverktyg Sunnet Survey uppmärksammades att många elever börjat svara på enkäten men sedan inte avslutat. För datainsamlingen innebar detta att vi inte fick in tillräckligt med respondenter för att kunna göra en vidare analys. Utifrån detta tog vi beslutet att vidga vår urvalsram till att inkludera samtliga ungdomar som på ett eller annat sätt vistas i Helsingborg. Vi gjorde ett massutskick av enkäten där vi skickade den till fritidsgårdar och gymnasieskolor i Helsingborg för att be ansvariga skicka den vidare till elever och unga vuxna som matchar vår urvalsgrupp. Detta genererade en del nya svar, men ändå inte tillräckligt. I ett sista försök att komma i kontakt med respondenter postade vi enkäten på våra sociala medier och bad personer från Helsingborg sprida den vidare. Vi gjorde bedömningen att detta var en möjlig åtgärd då enkäten är utformad på ett sådant sätt att vi kommer kunna sortera bort eventuella personer som inte ingår i vår urvalsgrupp, vilket diskuteras vidare i nästa kapitel. Med tanke på avgränsningen av vårt urval samt insamlingsprocessen av data menar vi att resultatet inte kan generaliseras på populationen av det skälet att vi inte har utfört ett fullständigt slumpmässigt urval. Urvalet har delvis bestått av våra egna kontakter och deras bekanta, samt genom okontrollerad spridning av enkäten via internet och sociala medier. Med hänsyn till detta kan resultatet endast med försiktighet generaliseras på den urvalsgrupp vi undersökt.

2.3 Utformning av enkät

För vår undersökning skapade vi en enkät med stöd av det Brottsförebyggande Rådets egna attitydundersökning bland skolelever (BRÅ, Rapport 2020:11) till följd av att studien har i syfte att mäta attityder till kriminalitet bland unga vuxna. Enkätfrågorna har vi skapat med hänsyn till frågor som är lämpliga och relaterade till våra frågeställningar. Den stora skillnaden relaterat till det Brottsförebyggande Rådets skolundersökning (ibid) är frågeställningarna. Myndighetens frågeställningar undersöker hur ofta eleverna har utsatts för brott, vilka konsekvenser detta har medfört och polisanmälningar. Våra frågeställningar innehar en viss likhet då vi både undersöker involveringsgrad i kriminalitet och attityd för att undersöka exponerings- och umgängesfaktorn

kopplat till attityden, vilket innebär att BRÅ's enkät använts som inspirationsunderlag för oss. Vid konstruktionen av enkäten hade vi stort fokus på att språket skulle vara lättillgänglig för den målgrupp vi vill undersöka (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 56). Enkäten är även utformad i syfte att vara lätthanterlig och inte ta för lång tid då respondenterna möjligen avstår från att svara på hela enkäten. Baserat på vårt antagande om att unga vuxna är en svår målgrupp att nå valde vi att skapa en digital enkät med åtkomst genom en QR-kod. På så sätt behöver inte respondenterna svara på plats, utan kan scanna koden och svara när de har tid. För att förhindra att respondenter svarar mer än en gång på enkäten har vi satt in en "spärr" som gör att det endast går att svara en gång per enhet. Genom att distribuera enkäten med hjälp av en QR-kod som eleverna kan scanna med sina mobiltelefoner innebär detta att enkäten befinner sig utom vår kontroll. Vi är medvetna om att enkäten kan ha hamnat i händer på personer som inte egentligen ingår i vår urvalsgrupp, men vi menar att dessa kan sorteras bort utifrån åldersfrågan då detta egentligen är den enda avgränsningen. Den geografiska avgränsningen menar vi inte spelar någon roll för attityden valet av att vända sig till unga vuxna i Helsingborg beror på vår initiala uppfattning om att de var lättast att nå. Dock förstår vi att detta skulle kunna anses vara en svaghet vad gäller vårt urval i förhållande till tillförlitligheten.

Samtliga frågor i enkäten är fasta svarsalternativ, förutom den inledande frågan om ålder där respondenten själv fyller i sin ålder. Detta för att i SPSS kunna sortera undan de respondenter som uppgivit en ålder utanför vår urvalsram, alltså bortfall. Resterande frågor i enkäten består av fasta svarsalternativ. I sin totalitet består enkäten av 21 frågor. Fråga 1-2 avser klassificeringsfrågor gällande respondenternas kön och ålder för att genomföra en univariat analys. Fråga 3-4 berör respondentens bostadsområde i Helsingborg kommun samt vilken bostadstyp respondenterna bor i. Dessa frågor var kopplade till en tidigare frågeställning som omfattar den socioekonomiska aspekten av attityden; en frågeställning som skrotades på grund av att svaren inte kunde analyseras då majoriteten av respondenterna klickade i svarsalternativen som skulle koda som bortfall. Beträffande fråga 5-14 undersöker vi de unga vuxnas exponering av kriminalitet utifrån olika perspektiv med svarsalternativen 1. Ja, det har jag 2. Nej, det har jag inte, 3. Vet inte. Till följd av att frågorna undersöker vilken form av brott de unga har exponerats för bortser vi från de olika mellanpositioner våra respondenter kan ha i frågan (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 58). Detta eftersom vi inte undersöker deras attityder till specifika brott, utan

kriminalitet som helhet. Efter varje fråga som berör exponering tillkommer en fråga om hur frekvent exponeringen har skett. Avseende dessa frågor åligger tre svarsalternativ 1. Ja, vid ett tillfälle, 2. Ja, vid flera tillfällen, 3. Vet ej/vill inte svara. Fråga 15-19 avser umgänges- och familjedelen av enkäten. Dessa frågor är utformade efter frågeställningen som undersöker familjens och umgängeskretsens påverkan på attityder kring kriminalitet. Här undersöker vi medvetenheten hos respondenterna utifrån vad de vet om familj och vänners förehavanden. Dessa frågor kan anses snarlika med frågorna kring exponering, inte minst umgängesaspekten. Syftet med denna frågan är att nå de respondenter som aldrig exponerats för brott, men som vet om att familj eller vänner ägnat sig åt sådana handlingar samt ha möjlighet att analysera om det skiljer sig mellan kompisars och familjemedlemmars involvering; en analys vi aldrig genomförde då vi ansåg att den inte var av vikt på grund av vilka slutsatser vi kunde börja dra i vår analys.

Fråga 20 är vår centrala attitydfråga utifrån vilken vi ska koppla våra faktorer till. Frågan är konstruerad utifrån en Likertskala, vilken ger oss möjligheten att få plats med många frågor på liten yta då svarsalternativen är identiska (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 55). Vi har tidigare diskuterat vårt urval och att enkäten är utformad i syfte att vara tidseffektiv. Utformningen av denna frågan syftar till att mäta påståenden som undersöker samma sak, vilket i detta fall är attityden. Med hjälp av detta kan vi sedan konstruera ett index och addera våra variabler för att få ut ett resultat på attityderna (Barmark & Djurfeldt 2015, s.108). Vi gör bedömningen att det räcker enbart med denna Likert-utformade fråga för att skapa ett index då vi syftar till att mäta ett eventuellt samband med de övriga faktorerna. Detta gör vi genom att fokusera på de vanligaste brottstyperna bland unga i kombination med respondenternas inställning till de olika brottstyperna.

2.4 Litteraturanskaffning

I denna uppsats använder vi oss av vetenskapliga artiklar, böcker och övriga internetkällor avseende nyhetsartiklar och brottsstatistik. Samtliga vetenskapliga artiklar har vi funnit via LubSearch och Google Scholar, vilka kunnat hjälpa oss avgränsa sökningarna till att innefatta s.k ”peer reviewförfarande”. De vetenskapliga artiklar vi använt oss av har genomgått kriterierna för att uppnå ”peer review”-status. För att få fram de vetenskapliga artiklar vi gjort sökningar på

olika kombinationer av orden “attityd”, “adolescence”, “delinquency”, “kriminalitet”, “exponering”, “gender” och “socioeconomic status”. Vid framtagande av debattartiklar och brottsstatistik har liknande sökningar gjorts, vilket lett oss till hemsidor som Sveriges Radio och Brottsförebyggande rådet. Vi har ägnat stor tid till att försäkra oss om att artiklarna och statistiken är tillförlitliga och relevanta för vårt arbete. Objektivitet och transparens har varit väsentliga för oss då vi studerar ett ämne som kan skapa bias och brukas för andra ändamål än forskning och tolkning. Avseende litteratur som brukas i studien har vi främst utgått från kurslitteraturen tillgänglig för SOPB63 Socialhögskolan på Lunds Universitet, men även lånat böcker från biblioteket på Campus Helsingborg vilka vi hittat genom sökningar på LubCat.

2.5 Svarsfrekvens och bortfall

Distributionen av enkäten har genererat 60 respondenter. Av de 60 respondenterna som besvarat enkäten har vi ett totalt bortfall på 13 respondenter, vilket ger oss möjlighet att analysera 78,3% av de totala respondenternas svar gällande vårt index. Bortfallet består främst av internt bortfall då det saknas information för enstaka variabler (Barmark & Djurfeldt 2015, s.80). Detta är något vi försökt att motverka vid utformningen av enkäten, men på grund av tekniska fel har några respondenter kunnat skicka in svar utan att svara på samtliga frågor. Bortfallet inkluderar även personer som befinner sig utanför vårt eftersökta åldersspann (18-20 år). Dock ser svarsfrekvensen och bortfallet annorlunda ut när det berör korstabeller. För våra indexanalyser har det varit av vikt att summan av alla variabler överensstämmer för att kunna utföra en optimal analys. Detta har varit av vikt då variablerna ska mäta samma teoretiska begrepp (Barmark & Djurfeldt 2015, s.109). Dock har detta inte varit lika viktigt då vi genomfört bivariata analyser. Vi har inte varit i behov av att öka mängden bortfall till följd av att respondenterna inte har besvarat alla frågor, och av den anledningen kommer den totala svarsfrekvensen avvika beroende på vilket statistiskt mått som brukas vid resultatet, alltså korstabell eller indexanalys.

2.6 Validitet, reliabilitet & operationalisering

Operationalisering har gjorts i detta arbete då undersökningen har mer än en variabel för att täcka våra teoretiska begrepp (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 49-50). För att undersöka olika begrepp har vi behövt bryta ned dem i mindre delar som indikerar på det sökta begreppet. Utifrån detta ställer vi många olika frågor till respondenterna som tyder på samma sak, men utifrån

respondenternas olika uppfattningar. Utifrån detta försöker vi fånga ett så kontrollerad definition av begreppen som möjlig där vi själva kan välja ut vilka perspektiv vi vill använda för att undersöka just vår definition av våra begrepp.

Validitet är en viktig term för denna studie då termen omfattar slumpmässiga och systematiska mätfel. Termen validitet syftar på att mäta rätt samt vilka komplikationer och svårigheter att mäta rätt kan innebära (Barmark & Djurfeldt 2015 s.51). Då begreppet kommer tillföras för att undersöka hur väl våra frågor mäter rätt variabel har detta medfört vissa komplikationer. För vår teoretiska relevans samt arbetets validitet har detta medfört att vissa delar av enkäten har fått räknas som bortfall då dessa svarsalternativ inte har kunnat mäta rätt variabel till följd av enkätfel. Hade vi inte utfört detta hade arbetet resulterat i mätfel där stora delar är förknippade med error (ibid). Då vi vill att våra enkätfrågor mäta rätt och ge en tillräcklig adekvat indikator på det vi vill söka har termen och dess innebörd varit huvudsaklig för uppbyggnaden av enkätfrågorna. Då vårt urval är litet kan vi inte generalisera nationellt. Detta medför att validiteten i arbete endast kan ge en indikation på vad vår urvalsram har för attityd till kriminalitet.

Reliabilitet är något vi strävar efter i detta uppsatsarbete då vi vill att resultatet av denna studie ska kunna påvisa trovärdighet oberoende av vem som utför studien. Med det menar vi att ett syfte med denna kvantitativa studie är att resultatet på det vi mäter kommer se likadant oavsett vem som utför studien (Barmark & Djurfeldt 2015, s.52-53). Låg reliabilitet och mätfel samverkar och det innebär att våra svarsalternativ bör vara lättförståeliga samt tydligt formulerade för vår urvalsgrupp (ibid). Av denna anledning har vi försökt arbeta så mycket som möjligt med "slumpen" för att liknande studier ska ge samma resultat. Begränsningarna för detta diskuteras högre upp i denna undersökning. Eftersom vi aldrig tidigare utfört en liknande studie har vi valt att ställa flera frågor kring exponering, umgänge och familj för att öka förståelsen och analysera dessa variabler (Barmark & Djurfeldt 2015, s.54). Vi har även skickat ut enkäten och testats den innan vi skickat ut den till gruppen vi vänder oss till för att kunna notera och ändra fel och missförstånd för att på så sätt öka vår reliabilitet (ibid). För att öka reliabiliteten har vi även anpassat enkätens språk till vårt urval för att respondenterna tydligt ska förstå innebörden av frågorna. Resultatet av enkäten presenterar hög reliabilitet då ett mönster kan urskiljas ur

resultatet, vilket indikerar att vi lyckats med våra ambitioner till att varje respondent ska tolka frågorna liknande.

2.7 Etiska övervägande

För att hålla de etiska kraven som informeras om i Råd och anvisningar (2022) samt Rolf Linds (2014) kapitel om forskningsetik startade vi arbetet med att informera våra respondenter om undersökningens syfte. Vi har även förhållit oss till iden om att vår uppsats ska uppnå hög kvalitet. Utöver det har vi diskuterat, reflekterat och framförallt implementerat samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vi har realiserat nyttjandekravet genom att informera våra respondenter om att deras data och de personuppgifter de överlämnat inte kommer brukas i annat syfte än att förverkliga denna undersökning. Vi har även respekterat konfidentialitetskravet genom att inte kräva att våra respondenter anonymiserar sig för att kunna delta i enkäten. En enkät möjliggör att vi som författare inte vet vilken respondent som är vem. I slutet av enkäten erbjuder vi respondenten att få undersökningen skickad till sig när den är färdigställd, vilket medför ett etiskt ansvar för oss som författare att inte börja spekulera i vems mailen är och vad personen isåfall har svarat. Då vi är medvetna om att ämnet kriminalitet är känsligt har samtyckeskravet varit väsentligt för vårt arbete. Vi har gjort allt vi kan för att våra respondenter ska få rätt verktyg för att förstå målet och syftet med arbetet samt att de har fått adekvat information om att de kan avbryta sitt deltagande när som helst. Vi har även implementerat samtyckeskravet genom att våra respondenter behöver dokumentera sitt samtycke innan enkäten påbörjas. Utöver detta har vi reflekterat över vad respekt, ärlighet, tillförlitlighet och ansvarighet innebär för oss, våra respondenter, de som tar del av uppsatsen men framförallt för ämnet som vi studerar.

2.8 Arbetsfördelning

För att kunna utföra detta arbete har vi behövt dela upp arbetet. Utformningen av enkäten samt all datahantering via SPSS har gjorts tillsammans. Metodkapitlet har vi fördelat jämt samt alltid fört en diskussion och varit i samråd med varandra under skrivandets gång. Alexandra tagit fram den tidigare forskningen och Barni har tagit ett större ansvar för tillvägagångssättet av undersökningen. Analys och teori har vi uppdelat efter önskemål samt intresse. Barni har skrivit om exponering, Goffmans teori samt Stiers identitetsteori medan Alexandra har skrivit om

Sutherlands teori samt övriga faktorer i undersökningen. Vi bedömer att vi haft en fungerande arbetsprocess där vi i samråd med varandra kunnat fördela arbetet på ett sådant sätt att det blir intressant och roligt för respektive skribent.

3. Kunskapsläge och hypotes

När vi sökt bland tidigare forskning tycks det inte finnas någon undersökning likt vår, vilket innebär att vi kommer kunna bidra med nya perspektiv till den existerande forskningen om unga vuxna och kriminalitet. Det finns tidigare forskning om kriminalitet i relation till våra faktorer, men det finns ingen forskning som kopplar detta vidare till attityd. Den forskning vi presenterar nedan är den som är mest relevant till vår attityd-faktor, då mycket av forskningen endast tar utgångspunkt i faktorer rörande kriminellt beteende.

Vi kommer introducera detta kapitel med en svensk undersökning skriven av Svensson och Oberwittler (2021) som under en 18-årsperiod insamlat empiriskt material från svenska skolor för att studera faktorer på mikronivå som bidragit till minskad ungdomsbrottslighet. Författarna hade som hypotes att den successivt mer negativa attityden till kriminalitet är en faktor till minskad ungdomsbrottslighet. Detta gör det tydligt för oss att attityder kring brottslighet och kriminalitet spelar stor roll i hur ungdomar kan förutses att agera.

3.1 Exponering

Forskning visar att lägre socioekonomiskt område inte har något samband med ökat deltagande i brottslighet. Agnew et al. (2008) har undersökt huruvida socioekonomisk status påverkar benägenheten att begå brott, eller om det snarare handlar om de ekonomiska problem som en låg socioekonomisk status kan innebära. Undersökningen visar att det inte finns, eller finns ett mycket litet samband mellan brottslighet och socioekonomisk status i sig. Författarna beskriver och argumenterar för att människor med låg socioekonomisk status ibland har ekonomiska problem i olika omfattningar, och denna undersökning pekar på att det endast finns ett samband mellan brottslighet och ekonomiska problem när de ekonomiska problemen är större.

Även Patchin et al. (2006) bekräftar att sämre förutsättningar i relation till socioekonomisk status inte ökar benägenheten att begå brott. Däremot visar studien att ungdomar som exponerats för och blivit vittne till brott i högre grad har större benägenhet att själva begå brott i framtiden. Desto mer brott de bevittnat och exponerats för, desto högre är risken att de kommer delta i brottsliga handlingar. Detta resultat ger oss möjlighet att skifta fokus från det övergripande begreppet "socioekonomisk status" till mer specifika faktorer, vilken vi kommer presentera och knyta an till senare i detta kapitel.

Wyatt Brown (2019) har i sin undersökning *The influence of self-control on the impact of exposure to violence among youths* djupdykt i hur interna faktorer påverkar ungas exponering för brott och antisocialt beteende. 1 354 dömda lagöverträdare mellan 14-18 år har studerats under en 7-årsperiod i tre olika delar av USA. Vi kan alltså ändå förstå hur interna faktorer, framför allt självkontroll, påverkar ungas benägenhet till att begå brott och reaktionen vid att bli utsatt för brott. Undersökningen visar att unga som varit exponerade för kränkningar och våld har högre benägenhet att själva utöva våldet. Ett intressant fynd i studien var dock att unga med högre självkontroll löper mindre risk att bli utsatta för brott, och att själva begå brott (ibid). Självkontrollen spelar stor roll i hur unga personer reagerar vid brott och kränkningar, vilket innebär att risken för att ta till våld vid utsatthet för brott varit lägre hos de med högre självkontroll. När dessa två faktorer slås ihop, att mer exponering för brott leder till större benägenhet att begå brott samt självkontrollens effekt, pekar undersökningen på att trots den ökade risken relaterat till exponering kan effekten av våldsanvändning och kränkningar hämmas vid högre självkontroll.

3.2 Umgänge och familj

Tidigare forskning visar att brottslighet bland vänner ökar risken för vänner eller närstående att själva delta i brottsliga aktiviteter. Den forskning vi kommer att presentera talar även för detta, men ger intressanta perspektiv som är relevanta för vår studie. De ger oss en inblick i *hur* påverkan fungerar och vad attityden har för inflytande.

I den vetenskapliga artikeln *How Friends' Involvement in Crime Affects the Risk of Offending and Victimization* skriven av Rokven et al. (2017) undersöker författarna hur en person påverkas

av att ha vänner som ägnar sig åt brottsliga handlingar, ökar det risken för att bli offer eller förövare. Genom att undersöka de nederländska respondenternas kontaktfrekvens i vänskapsrelationer, hur nära vänskapsrelation personerna har samt hur nära varandra personerna bor har författarna kunnat dra slutsatsen att vänners inblandning i kriminalitet ökar risken att själv ägna sig åt brottsliga handlingar, men endast om de geografiskt bor nära varandra. Att bo nära varandra ökar även möjligheterna till de två andra faktorerna, dvs hur nära vänskapsrelationen är samt kontaktfrekvensen, vilket innebär att detta blir den främsta förklaringen till hur vänners inblandning i kriminalitet kan öka risken att själv bli inblandad då den kriminella vännen lättare kan bli en förebild. Författarna drar även slutsatsen att studien pekar på att människans perspektiv på sin omvärld baseras på observationer av sin omgivning, som personen sedan härmar.

Vad gäller risk att bli offer visar undersökningen att risken minskar att bli offer för brottsliga handlingar, vilket författarna menar skulle kunna förklaras genom att associationerna med de brottsliga vännerna lär ut något sorts skydd för att undvika att bli offer. Undersökningen pekar även på att associationer med brottsoffer inte i sig påverkar risken att själv utsättas för brott, utan även detta förklaras främst av geografisk plats. Författarna nämner "near-repeat phenomenon", vilket innebär att närområdet till en plats där brott tidigare begåtts löper större risk att bli utsatta för brott. Författarna föreslår att det enda sättet vänskapsrelation kan påverka risken att själv falla offer för brott är att personen med större sannolikhet kommer vistas inom det område som vännen blivit utsatt för brott i.

Warr och Stafford (1991) kommer i sin studie fram till samma slutsats om många andra forskare, att ett umgänge bestående av vänner som ägnar sig åt brottsliga handlingar ökar risken för att själv delta och utföra liknande handlingar. Däremot har författarna tittat noggrannare på vad det faktiskt är som skapar detta sambandet. Undersökningen visar att attitydöverföring spelar stor roll i överföringen av brottslighet mellan två vänner. Vänskapsgrupper skapar gemensamma attityder och beteenden som anammas av resterande deltagare i umgänget, vilket är en av många faktorer i hur ungdomsbrottslighet överförs mellan individer.

För att återkoppla till vad vi tidigare presenterat i detta kapitel gällande exponering för brott blir den geografiska delen och attitydöverföringen av värde. Vi har redan konstaterat att lägre socioekonomisk status inte ökar risken att begå brott, snarare att det är faktorer såsom omfattande ekonomiska problem som kan skapa denna reaktion. Det tidigare kunskapsläget skulle kunna betraktas som fynd av en kedjeeffekt. Sämre förutsättningar ökar risken för att ägna sig åt brottsliga handlingar, vilket gör att brott möjligtvis oftare begås i områden där människor lider av omfattande ekonomiska problem. Människor som vistas i, eller bjuder in sina vänner till platser där brott ofta begås exponeras då i högre grad för brott, vilket ökar benägenheten att både begå brott och att bli utsatt. Denna benägenhet och brottsutövning skulle möjligt kunna överföras till vänner genom attityder som i sin tur kan bidra till ökad brottslighet.

3.3 Kön

Tidigare forskning visar att män är överrepresenterade i brottsstatistiken på många plan. En undersökning från BRÅ (BRÅ, 2022) visar att ca 199 000 personer år 2020 var misstänkta för något typ av brott. Av dessa var 23% kvinnor och 77% män. Andelen misstänkta personer som samma år blev dömda för brott uppgick till 45%, varav 48% var män och 38% var kvinnor. Vad gäller återfallsrisk av brott återföll 41% av personerna som lagförts 2012, varav 30% av kvinnorna återfallit medan 43% av männen återfallit i brottslighet.

I en undersökning genomförd av Arteaga et al. (2021) har data från 838 unga (14-18 år) lagöverträdare insamlats i syfte att urskilja psykosociala skillnader i karaktären hos unga kvinnor och män som begått brott. De oberoende variablerna i undersökningen var föräldraskap och pedagogiska riktlinjer, fritid och rekreation samt attityder och orientering. Värt att nämna är att majoriteten (77,6%) av deltagarna i undersökningen var män. Undersökningen visar att de kvinnliga deltagarna fått högre poäng än männen på de psykosociala problemområdena än vad männen fått. Kvinnorna når högst poäng i alla frågor som rör familjetragedier eller dysfunktionella familjerelationer, utmanande av auktoritära makter, brist på fritidsaktiviteter och gemenskap etc. Det enda problemområdet där männen fått högre poäng än kvinnorna är på variabeln rörande beteende och uppmärksamhet, där männen i högre utsträckning svarat att de framförallt har svårigheter med att behålla fokus. Trots de höga poängen i den psykosociala karaktären hos kvinnor visar dock studien intressant nog att de manliga deltagarna generellt

begått brott med fysisk skada mot person eller egendom, de var även mer involverade i gängkriminalitet, medan kvinnorna generellt begått mindre överträdelser såsom hot och förtal. De kvinnor som däremot begått grövre brott har begått liknande brott som männen. Författarna diskuterar och bedömer kvinnornas psykosociala karaktär som svårare och med en mer komplicerad väg som lett till det utgångsläget de idag står i (ibid).

Cesar J Rebellon et. al (2016) har undersökt könsskillnader inom brottslighet med utgångspunkten *förväntad skuld*. Författarnas hypotes är att kvinnor i högre grad förväntar sig att få bära skulden för sina brott. Undersökningen visar att författarnas hypotes stämmer, män tror i högre grad att de kan komma undan med brotten medan kvinnor förväntar sig att bära skulden. Författarna menar att könsskillnaderna inom brottslighet är stora, och att denna upptäckt skulle kunna vara den absolut mest framträdande förklaringen till detta då skillnaderna i *förväntad skuld* är så pass stora. I artikeln förklaras denna skillnaden delvis genom biologiska skillnader, såsom hormonella skillnader mellan män och kvinnor, samt omgivnings- och sociala faktorer i relation till biologiska faktorer då skuld anses vara en social respons på den biologiska känslan *rädsla*. En intressant avvikelse i studien är dock att det inte finns någon könsskillnad när det kommer till användning av olika substanser. En möjlig förklaring till detta är att det inte personligen skadar människor i omgivningen på samma sätt som andra typer av brott gör (ibid).

3.4 Attityd

Bohner och Dickel (2011) beskriver och definierar det engelska begreppet *attitude* som en människas värdering av allt från en tanke, idé, händelse eller person. Attityder anses vara en kompass för vårt beteende och agerande. Vi vill ogärna göra något vi inte tycker om och vice versa, på grund av vår attityd till objektet. Som människor söker vi kognitiv kontinuitet, vilket innebär att vi gärna söker efter det som bekräftar och tillfredsställer vår uppfattning om ett objekt. Information som motsäger vår attityd tenderar vi att sortera bort för att det inte ska inkräkta på vårt självskapade mönster. I praktiken innebär detta att attityden skapar en selektiv insamling av information, allt vi vet föreslås alltså baseras på vår attityd till vår omvärld. Forskare som studerat ämnet är dock inte helt överens om vad attityden faktiskt innebär, om det är värderingar som lagras i vårt minne eller om det är något som uppstår vid varje specifik händelse utifrån den information som finns tillgänglig. Dessa två perspektiv på begreppet *attityd*

kallas för *explicit* och *implicit* attityd där den tidigare innebär en sorts permanent medvetenhet hos personen att den tycker som den gör, medan den senare snarare handlar om en i stunden undermedveten uppfattning av objektet baserat på situationens omständigheter. Gällande implicit attityd är alltså personen inte direkt medveten om att den tycker som den gör, vilket gör att attityden kan vara svår att identifiera. När det gäller att ändra och utveckla attityder tar det implicita perspektivet utgångspunkt i att det handlar om mindre förändringar och skillnader vid upprepat skapande av attityder, medan det explicita perspektivet snarare handlar om att helt och hållet “byta ut” en gammal attityd mot en ny.

När dessa två typer av perspektiv jämförs med varandra får dock forskare med övertygelse kring det implicita perspektivet ibland svårt att förklara vad det är som gör att olika individers attityder tycks bestå och upprepa sig (Bohner & Dickel 2011). Detta blir intressant utifrån Charlesworth och Banajis (2022) undersökning där data från 7,1 miljoner tester på implicita och explicita attityder har jämförts utifrån sociala händelser och tid. Attityder har mätts utifrån olika faktorer, t.ex hudfärg, sexuell läggning och kroppsvikt där resultatet visar att explicit och implicit attityd haft samma stadiga rörelse mot neutralitet mellan 2007 och 2020. Datan visar dock att nedgången av partiskhet stannat upp vid stora politiska händelser med betoning på 2017 då många politiska händelser i USA ägde rum och människor tycks hålla fast vid sin attityd till olika faktorer- främst faktorer rörande ras och hudfärg. Oavsett den nedåtgående trenden av partiskhet beskriver dock Bohner och Dickel (2011) en modell som kallas PAST (Past Attitudes are Still There) som bygger på att “gamla” eller “utbyttas” attityder fortfarande finns kvar som en sorts jämförande sanning. Den bekräftar individens nuvarande, eller “nya”, attityd och föreslår alltså att alla attityder vi någonsin haft till ett objekt ständigt finns med oss, om än omedvetet.

3.5 Hypoteser

Utifrån vårt presenterade kunskapsläge kan vi dra slutsatser kring vad vårt resultat bör visa. Den tidigare forskningen gällande exponering pekar på att högre exponeringsgrad bidrar till ökad kriminalitet. Utifrån vad vi vet om attityder, att de styr våra handlingar, blir vår hypotes att det finns ett samband mellan exponeringsgrad och attityd där högre exponeringsgrad innebär en mer accepterande attityd till kriminella handlingar. För att vidarekoppla detta till könsfaktorn visar den tidigare forskningen att män i högre grad begår brott, vilket leder oss till att tro att sambandet

mellan kön och attityd innebär att män har en mer accepterande attityd till kriminalitet. Detta grundar vi på att det finns en diskrepans mellan män och kvinnor gällande brottslighet. Männerna tycks generellt ha ett mer aggressivt förhållningssätt, vilket leder oss till hypotesen att detta även speglas i attityden. När det gäller familj och umgänge kan vi utifrån den tidigare forskningen utläsa att attityder är överförbara och skapas utifrån en individs omgivning. Både familj och vänner tycks ha stor påverkan på individens beteende och värderingar, vilket innebär att vår tredje hypotes innebär att familj och vännerns förehavanden påverkar vad respondenterna kommer att ha för attityd till kriminalitet.

4. Teori

4.1 Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt kommer vi presentera våra valda teorier från vår uppsats. Teorierna som presenteras i detta kapitel kommer användas i syfte att tolka det resultat vi fått efter att datan analyseras, och diskuteras vidare under kapitlet *Analys*. Teorierna har valts efter att vi analyserat vår data och jämfört denna med tidigare forskning. Tre teorier har identifierats som möjliga förklaringar till varför vi fått det resultat vi fått.

4.2 Jonas Stier om *Identitet*

Begreppet identitet är enligt Jonas Stier (2019) svårdefinierat, men han gör ett försök utan att skapa en entydig definition. Begreppet skildras utifrån ett postmodernt samhälle, vilka processer och gestalter som föreligger för hur vi ser på fenomenet identitet. Författaren skriver följande: “Varje individs identitet påverkas av och bör förstås utifrån samhällets betingelser, den sociala och kulturella omgivningen...” (Jonas Stier 2019, s. 17). Vidare framkommer det att inom sociala uppfattningar är identitetsbegreppet ett resultat av samhällets strukturer, omgivning och kulturer. Identiteten skapas av interaktioner, språket, omgivningen och kulturen som en individ upplever. Begreppet kan vidareutvecklas och förklaras som något som endast kan definieras i kontrast till något. Detta innebär att begreppet medför en dikotomi där en identitet skapas i relation till något annat som är uteslutande. För ungdomar kan detta innebära att föräldrar blir en negativ dikotomi där identitetsbegreppet formas till följd av att föräldrars påverkan på identiteten

minskar. Författaren förklarar att ungdomsperioden kännetecknas av ett relationsskapande men även identifierande med kompisar. Ungdomsperioden kan även innebära att formningen av identiteten flyttar till "hotfulla territorium" där identiteten skapas genom t.ex bråk och konflikter. I ungdomsperioden får även vänner, social konformitet och gruppfokus större utrymme för utformningen av tonåringens identitet. För vårt arbete är det intressanta med begreppet hur sociala och kulturella betingelser och omgivning påverkar och skapar fenomenet. Då vårt arbete fokuserar på unga vuxna mellan åldern 18 till 20 blir Jonas Stiers (2019) utveckling av ungdomstiden av intresse.

Identitetsskapandet sker dock inte endast i relation till vänner och familj. Fenomenet är både en självskapande- och en kollektiv definition av begreppet. Med detta menar författaren att identiteten är kontextbundet, såväl till sociala, kulturella och fysiska kontexter. Dessa kontexter förflyttas beroende på vilka sammanhang identitetsbegreppet brukas. För fenomenet kön åligger det en historisk kontext där specifika normer och ideér utmynnat i och format könsroller med specifika dikotomier för vad som avses vara man och kvinna (Jonas Stier 2019, s. 75). Könsrollerna är utslutande för respektive kön samt etablerar föreställningar om identiteternas egenskaper. Detta internaliseras vidare och blir en del i hur vi formar vår identitet. Stereotyper och könsbundna förväntningar blir en del av och integreras till identiteten. Detta medför förväntningar på de olika könen.

4.3 Erving Goffman om roller

I inledningen av Goffmans *Jaget och Maskerna* (2004) står det följande: "Ibland kommer han att avsiktligt och medvetet uttrycka sig på ett speciellt sätt, men huvudsakligen därför att traditionen inom hans grupp eller sociala status kräver den formen av uttryck..." (Goffman 2004, s. 15). Citatet beskriver vår teori om rollfördelning, förväntan samt lojalitet mot gruppen. I detta avseende är det främst unga vuxnas rollgestaltande bland sin kohort som blir en viktig teoretisk utgångspunkt för denna uppsats.

Enligt Goffman (2004) kan en individ ha flera olika roller beroende på vilken typ av situation och förväntningar som råder inom sammanhanget. Vidare utvecklar författaren att rollinnehavaren spelar en pjäs framför en publik, vilket i sin tur har särskilda förväntningar på

rollinnehavaren. Relationen mellan publiken och individen medför att den enskilde spelar rollen utifrån de förväntningar som finns samt att rollspelet utspelas konstant framför publiken. Uppsättningen av rollen medför inte bara rutiner och förväntningar utan skapar även en referensram för individen om vad som är rätt eller fel för den rollen. Utöver detta kan en individ ha ett flertal roller hen behöver inta och utöva baserat på de sociala sammanhangen samt publikens förväntningar. För vår uppsats och urval kan detta innebära att unga vuxna har en specifik och särskild roll att utspela bland individer av samma kohort men att denna roll inte sträcker sig till andra sociala sammanhang. Detta kan innebära att unga vuxna förväntas inta en roll där olagliga handlingar är förväntat till följd av de sociala sammanhangen och att kraven på rollen som ung vuxen behöver uppfyllas.

4.4 Fasad & inramning

Enligt Goffman (2004) uppvisar en individ ett framträdande inför en specifik grupp. För att utspela ett specifikt framträdande krävs det att fasaden bygger på en inramning, på så sätt kommer framträdandet utforma en speciell roll (Goffman 2004, s. 29). Goffman menar även att framträdandet avslutas efter invidiven har lämnat den specifika inramningen för rollen & fasaden, då rollens ändamål har tagit slut vid invigning av en ny inramning (ibid). Termen fasad specificerar Goffman med att det existerar subkategorier för framträdandet. Personlig fasad är den del av ett framträdande som förknippas med individen samt som förväntas framträda i diverse inramningar samt uppträdande. Den personliga fasaden kommer existera i alla sammanhang oavsett vilken fasad och inramning individen befinner sig i (Goffman 2004, s. 30).

Kollektiv representativitet eller social fasad som Goffman (2004) benämner, syftar på stereotypiska framträdanden för en specifik grupp. För den sociala fasaden menar Goffman (2004) att fasaden inte skapas utan väljs av individen, samt att rollen för en individ redan är väletablerad inom en given grupp eller socialt sammanhang. Goffman (2004) menar att detta kan implementeras för professionella yrkesgrupper och de roller de har fått bemästra till följd av deras inramning. Goffman skriver: "...Individen tvingas också, eftersom han eller hon har en begränsad variationsvidd i sin utrustning, att göra olyckliga val." (Goffman 2004, s. 34).

Goffman utvecklar vidare att vissa framträdanden, fasader, maneér och inramning är socialt anpassade beteenden för specifika sammanhang och förklådnader. Fasaden behöver även förverkligas, vilket sker via kommunikationsprocesser och aktiviteter. Handlingen och kommunikationsprocessen är väsentlig för fasaden och rollens betydelse då de förmedlar de egenskaper som förväntas av individen under ett specifikt sammanhang. I stor del har teorien nyttjats för att beskriva olika roller inom professionella och organisatoriska miljöer, men teorin kan även nyttjas för vår diskussion kring unga vuxna, deras umgängeskrets samt hur detta förhåller sig till de unga vuxnas attityder till kriminalitet. Med stöd av teorier och begrepp som fasad, framträdande och inramning kommer vi undersöka studiens resultat för att se om unga vuxnas attityder till kriminalitet påverkas av vilken form av socialt sammanhang och inramning de unga befinner sig i. Begreppen fasad, inramning och framträdande kan implementeras för att förklara faktorer som möjliggör ett specifikt beteende, i detta avseende att unga vuxna att engagerar sig i kriminella eller olagliga handlingar.

4.5 Edwin Sutherland om *differential association*

Edwin Sutherland är en amerikansk sociolog och kriminolog som var verksam under första halvan av 1900-talet benämns som en av de mest inflytelserika kriminologerna under denna tidsperiod. Sutherland myntade det engelska begreppet *differential association*, som kom att utvecklas till en grundläggande teori inom kriminologi. Forskaren och kriminologiprofessorn Jerzy Sarnecki har både beskrivit och diskuterat Sutherlands teori i boken *Introduktion till kriminologi*. Sarnecki (2009) utgår från teorins elfte upplaga som utkom 1992, och menar att teorin omarbetats flertalet gånger av både Sutherland själv men också av hans forskarkollegor efter hans död 1950. Innan Sarnecki introducerar teorin börjar han med att diskutera de språkliga skillnaderna mellan det ursprungliga begreppet “differential associations” och den direkta svenska översättningen “differentiell association”. Han menar att den svenska översättningen inte gör teorin rättvisa då översättningen inte omfattar den faktiska betydelsen av teorins namn. Han föredrar istället begreppet “varierande anknytning” som ett mer passande namn (ibid). Eftersom begreppet “differentiella associationer” är det som oftast används vid benämning av Sutherlands teori på svenska kommer även vi i denna text att använda oss av det, men det kan vara värt att ha Sarneckis föredragna översättning i bakhuvudet.

Sutherlands teori från 1992 bygger på processen en människa måste genomgå för att begå brottsliga handlingar. Processen beskrivs av Sarnecki (ibid) bestå av nio teser som tillsammans lägger grunden för inkörsporten i brottslighet. De tre första teserna berör att brottsligt beteende är inlärt genom kommunikativa interaktioner med andra, framförallt med grupper av personer en individ står nära. Den fjärde tesen berör att inläringen av det brottsliga beteendet både består av inläringen av enkla och svåra tekniker för att begå brott samt rättfärdiganden av både motiv, brottsliga handlingar och attityder (ibid), vilka är särskilt aktuella begrepp för vår undersökning. Den femte, sjätte och sjunde tesen inkluderar föregående beskrivning, men spinner vidare ut i att rättfärdigandet även grundar sig i de olika uppfattningarna och definitionerna om lagarna som fördelaktiga respektive ofördelaktiga för individen. Uppfattningen och definieringen spelar stor roll i en individs benägenhet att begå brott då brottet begås eftersom den fördelaktiga definitionen anses väga tyngst. Dessa uppfattningar och definitioner anses dock inte vara permanenta, utan färgas av omgivningens och närståendes egna definitioner. Den åttonde och nionde tesen bygger på att inlärningsprocessen till brottsligt beteende kan likställas med alla typer av inlärningsprocessen och att icke-brottsligt beteende är ett uttryck för behov likt brottsligt beteende (ibid).

Sarnecki (2009) förtydligar att det inte är umgänget i sig som avgör huruvida en person riskerar att anamma ett brottsligt beteende, utan att det snarare handlar om de attityder, rättfärdiganden och definitioner av lagen som finns i en individs umgängeskrets där individen sedan gör aktiva val att hålla med eller inte (ibid). Detta innebär alltså att rättfärdiganden från en kriminell vän skulle kunna avskräcka denna från att begå brott, medan ett avrådande uttalande från en polis skulle kunna användas som ett argument för att rättfärdiga ett brott. Detta påverkas dock naturligtvis av de redan internaliserade attityderna, definitionerna och rättfärdigandet från omgivningen.

4.6 Teoretisk relevans

I ovanstående kapitel har vi presenterat vår teoretiska utgångspunkt när vi analyserar vårt resultat. Vi har valt begreppen och termerna roll, fasad, inramning, identitet och differential association då vi tror att vårt resultat kan analyseras och tolkas med hjälp av dessa begrepp.

Vi har valt begreppet *roll* då vi tror att en del av våra enkätrespondenter har utspelat en förväntad roll i olika sammanhang, vilket gett dem olika förutsättningar att tolka sin omvärld. Begreppet *fasad* används som en vidareutveckling av *roll* för att försöka förklara varför attityden och de faktiska handlingarna kan skilja sig åt. Med detta menar vi att en del av våra respondenter uttrycker ett visst beteende, handling samt attityd som en del av deras personliga och sociala fasad. Dessa individer kommer därav ha en annan attityd till kriminalitet som avviker från de individer som har endast spelat en roll. Men social fasad innebär även en kollektiv representation av gruppen eller framträdanden för publiken med en avsikt att uppfattas på ett bestämt vis. Goffman (2004) skriver därmed att den sociala fasaden medför stereotypiska framträdanden.

Begreppet *identitet* blir relevant utifrån förklaringen att identitetsskapandet baseras på kulturella och sociala kontexter, samt vad dessa kontexter och föreställningar kan medföra för den kollektiva och självskapande identiteten. Detta vidarekopplar vi till att attityd kan anses vara en del av identiteten, och därför påverkar.

Vad gäller *differentiell association* blir denna teorin främst relevant för oss utifrån våra sociala faktorer; exponering och familj/umgänge. Sutherland berör många punkter som ligger till grund för våra hypoteser, framförallt den fjärde, femte, sjätte och sjunde tesen. Med hjälp av denna teorin kan vi analysera vårt material utifrån en process som i grunden bygger på att kriminellt beteende är inlärt med hjälp av attityder från personer i ens närhet.

5. Resultat

5.1 Index

För att kunna utföra och mäta med hjälp av ett index har vi sorterat bort de variabler som utgör bortfall för analyserna. Detta har gjorts genom att koda om dessa variabler via statistikprogrammet SPSS. De variabler som sorterats bort och kodats om för internt bortfall är variabler där våra respondenter inte har svarat på samtliga frågor i enkäten, eller valt svarsalternativet "Vet ej". Detta har gjorts då värden som inte kan plussas ihop eller ligger

utanför indexskalan kommer påverka resultatet av vårt index (Barmark & Djurfeldt 2015, s. 111). Detta innebär att våra indexanalyser medför internt bortfall.

Då vi vill åstadkomma hög reliabilitet i vårt arbete har vi valt att utföra indexerade analyser genom att slå ihop frågor vi bedömer mäter samma sak. Vårt index som mäter attityd är vår beroende variabel som vi använt för att mäta våra oberoende variabler på genom en bivariat analys. För attitydindexet sammanställde och kodade vi om samtliga tio påståenden på fråga 20. Vi menar att alla tio påståenden sammantaget kan användas för att mäta en generell attityd till kriminalitet. Indexet ger oss ett värde på 1 till 4, där det högsta värdet tyder på en sträng attityd till kriminalitet. Vi plockar fram det generella värdet på våra respondenter med hjälp av indexet, där vi landar på medelvärdet 3,43. Detta tyder på att våra respondenter generellt har en ganska sträng attityd till kriminalitet utifrån vårt attitydindex. När detta värdet presenteras använder vi oss av våra oberoende variabler för att se om det finns något samband mellan dessa faktorer och attityden till kriminalitet. Vi applicerar svaren från respektive variabel på vårt attitydindex för att komma fram till om ett samband finns eller inte, vilket presenteras längre ner i resultatet.

Vi skapade två index för exponeringsfaktorn. Detta gjorde vi på grund av ett antagande om att variabeln *deltagande* har stor påverkan på exponeringsfaktorn. Vi skapade ett index som vi kallade *exposett* där vi lagt ihop resultatet på frågor som mäter vår definition av exponering, men där vi uteslöt deltagande. Efter detta skapade vi ett nytt index där vi lade till deltagandet, som vi valde att kalla *expodeltagit*. Vi ges en skala mellan 1 och 2, där ett högt värde tyder på låg exponering. När vi mäter dessa två index på vårt attitydindex märker vi att resultatet blir olika.

5.2 Deskriptivt resultat

Av våra 47 respondenter finner vi en könsfördelning som är hyfsat jämn, men en liten snedviden mot kvinnor. 27 av de 47 respondenterna har valt könstillhörigheten "kvinna" vilket medför att 57,4 % av respondenterna är kvinnor. Två respondenter har besvarat att de har en annan könstillhörighet vilket innebär att resterande 18 respondenter (38,3%) identifierar sig som män. Vi utförde även en deskriptivt analys av våra respondenternas åldersfördelning. Resultatet visade att medelåldern bland respondenterna var 18,8 år.

5.3 Exponering och attityd

Med anledning av att våra frågeställningar undersöker samband mellan en rad oberoende varierande faktorer kopplade till attityd till kriminalitet har vi valt att genomföra analyser med hjälp av korstabeller. Utöver detta är vi medvetna om att våra kvalitativa frågor kan komplicera utfallet av korstabeller av den orsaken att det medföljer flera värden i våra analyser (Barmark & Djurfeldt 2015, s.138). Däremot har metoden valts då vi vill kunna utgå från medelvärdet på våra analyser och för att kunna tolka samband mellan flera av våra kvalitativa frågor kopplat till vår beroende variabel. Genom att använda oss utav en korstabell, trots de negativa aspekter, kan vi få ett utfall på ett brett datamaterial. För vårt arbete har vi utfört åtta analyser med flera olika kombinationer av variabler. En av korstabellerna undersöker sambandet mellan frågorna “Det är okej om mina vänner använder narkotika” och “Jag har sett någon jag känner använda narkotika”. Variabeln som undersöker narkotika har blivit en viktigare faktor för vårt arbete då de flesta av våra respondenter antingen har exponerats för eller brukat narkotika.

För denna korstabell har vi 47 giltiga respondenter som sett någon i deras närhet använda narkotika. 36,2% av respondenterna har både sett handlingen samt anser att det är okej om en vän skulle bruka narkotikapreparat. 57,5% av respondenterna har exponerats för att någon i deras umgängeskrets har använt narkotika men anser att det inte är okej om en vän skulle bruka narkotika. 6,4% har exponerats för att någon i deras närhet använt narkotika men kan inte ta ställning för om det skulle vara okej att en vän använder narkotika.

Jag har sett någon jag känner göra något av följande... - Använt narkotika * Det är okej om mina vänner... - Använder narkotika Crosstabulation

		Det är okej om mina vänner... - Använder narkotika					Total
		Ja, absolut	Ja, ibland	Nej, tveksamt	Nej, absolut inte	Kan inte ta ställning/vet ej	
Jag har sett någon jag känner göra något av följande... - Använt narkotika	Ja, det har jag sett	7	10	13	14	3	47
	Nej, det har jag inte sett	2	0	2	6	0	10
Total		9	10	15	20	3	57

I korstabell kan vi se utfallet av de respondenter som inte har exponerats för att någon i deras närhet har brukat narkotika samt vilken inställning dessa respondenter har till frågan om det är okej att en nära vän använder narkotika. Tio av respondenterna har inga observationer av att

någon har brukat narkotika i deras närvaro. Av dessa respondenter har vi ett resultat som visar att 20% anser att det är okej om en vän skulle använda narkotika. Däremot anser 80% av gruppen som inte har exponerats för handlingen att det inte är okej om en vän skulle använda narkotika. Vi kommer diskutera utfallet som genererats av korstabeller i kommande analyskapitel.

Jag har sett någon jag känner göra något av följande... - Sålt narkotika * Det är okej om mina vänner... - Säljer narkotika Crosstabulation

		Det är okej om mina vänner... - Säljer narkotika					Total
		Ja, absolut	Ja, ibland	Nej, tveksamt	Nej, absolut inte	Kan inte ta ställning/vet ej	
Jag har sett någon	Ja, det har jag sett	0	3	4	8	1	16
jag känner göra något av följande... - inte sett	Nej, det har jag	1	4	2	22	0	29
Sålt narkotika	Vet inte	0	0	1	1	0	2
Total		1	7	7	31	1	47

Vi har även undersökt sambandet mellan attityder och att använda narkotika med variabeln *jag känner någon som har sålt narkotika*. För denna korstabell fick vi utfallet 47 giltiga respondenter. Av de respondenter som har exponerats för någon som har sålt narkotika har endast tre personer svarat att det är okej

om en vän säljer narkotika. 29 av de 47 respondenterna har inte observerat att någon de känner säljer narkotika, trots detta anser 5 personer att det är okej om en vän säljer narkotika.

En annan korstabell som varit intressant har varit analysen av frågan “Jag har sett någon jag känner köra bil för fort” med frågan “Jag tycker det är okej om mina vänner kör för fort”. Syftet med korstabell analysen för dessa två variabel är till följd av att attityd frågan är vår beroende variabel. Vi vill tolka och se om det råder ett samband mellan exponerings faktorn till vissa specifika handlingar med hänsyn till vilken attityd våra respondenter har till ämnet. För denna korstabell har vi 47 giltiga respondenter och ingen internt bortfall. För respondenterna som svarat att de har sett följande handling har vi 42 respondenter. Av denna grupp anser 47% att det är okej att en vän till dem skulle köra en bil för fort. För respondenterna som besvarat enkätfrågan med “Nej, det har jag inte” kan vi se att majoriteten anser att handlingen inte är okej. Däremot har endast 4 respondenter av 47 svarat att de har inte bevittnat att någon de känner kört en bil för fort. Majoriteten av våra respondenter har sett handlingen, samt anser utifrån korstabell analysen att det är okej att köra bil för fort.

5.4 Kön och attityd

Vår andra frågeställning rör huruvida kön påverkar attityden till kriminalitet. Endast två respondenter har använt sig av alternativet “annan könsidentitet” och därför har vi beslutat oss för att räkna de två könsöverskridande respondenterna som bortfall. Vi kan omöjligen göra någon form av könsanalys med ett sådant smalt urval.

För att analysera om män och kvinnor generellt har olika attityder kring kriminalitet använde vi oss av köns-variabeln tillsammans med vårt attityd-index i en bivariat analys. Totalt har vi 40 respondenter vars svar vi kunnat analysera, bortfallet är alltså de två respondenterna med annan könstillhörighet samt de fem respondenter som inte svarat på alla frågor gällande attityd. När vi matar in siffrorna i SPSS visar analysen att det inte finns någon förklaringskraft alls vad gäller skillnad i svar bland män och kvinnor. R²-värdet har en förklaringskraft på 0,0 vilket innebär att utifrån vårt urval finns ingen skillnad bland de deltagande männen och kvinnorna. Detta bekräftas även av medelvärdet bland män och kvinnor sett till vårt attityd-index där männen hamnade på 3,5 och kvinnorna på 3,496 vilket även detta avrundas till 3,5. Resultatet utifrån vår data visar alltså att män och kvinnor *inte* har olika attityder vad gäller kriminella handlingar. Båda könen har en lika sträng attityd till att begå brottsliga handlingar baserat på vårt index.

5.5 Umgänge och familj

Vår tredje hypotes var att respondenterna har en mer accepterande attityd till kriminalitet om de har en familjemedlem eller kompis som begått kriminella handlingar. Intressant nog skiljer sig familj och vänner med stor marginal. De som har en familjemedlem som utövat kriminella handlingar ligger endast 0,077 enheter högre på attityd-indexet. Förklaringskraften för detta samband uppgick till värdet 0,4 vilket innebär ett mycket osannolikt samband. Resultatet för denna datan visar att det finns ett mycket svagt samband mellan attityd och familjemedlemmars brottsliga handlingar. Våra respondenter ligger på samma skala i vårt index oavsett om någon av deras familjemedlemmar begått brottsliga handlingar eller inte. När ordet “familjemedlem” istället byts ut mot “kompis” märker vi stor skillnad i respondenternas svar. Plötsligt ligger respondenterna 0,324 enheter högre på vårt attityd-index, och förklaringskraften för detta samband hamnade på värdet 7,8. Detta är fortfarande ett relativt lågt samband, men vi kan utifrån

detta tyda att vänners förehavanden har större påverkan på individen än vad familjemedlemmarnas förehavanden har.

6. Analys

I följande kapitel kommer vi presentera resultatet av vår enkätstudie med stöd av våra teoretiska begrepp, hypotes, tidigare forskning samt valda teorier. De valda teorierna kommer användas för att tolka resultatet från studien. Vi kommer även sammankoppla dessa för att få en holistisk bild av våra respondenternas attityd och bakomliggande faktorer till attityden enkätstudien har presenterat. Vi kommer problematisera resultatet och jämföra med utfall från tidigare forskning. Vi kommer över klargöra utfallet av studien samt hur resultatet förhåller sig till våra tre hypoteser, detta kommer även göras med stöd av valda teorier som tidigare presenterats.

6.1 Exponering av brottsliga handlingar

Utfallet av attityd och exponeringsindexeringen indikerar på polära motsättningar. En stor del av våra respondenter har exponerats och deltagit i kriminella handlingar. Resultatet visar ett medelvärde på 1.51 och en låg standardavvikelse med värdet 0.2 för indexet *expodeltagit*. Resultatet visar att de som har deltagit i kriminalitet ligger 0.934 enheter lägre på vårt attitydindex. Resultatet är i enlighet med vår första hypotes om att högre exponeringsgrad bidrar till en mer avslappnad inställning till kriminalitet. Den första av våra hypoteser bygger på Sarneckis (2009) omtolkning av Sutherlands teori om *differential associations* där kriminalitet beskrivs som ett inlärt beteende och att vänskapskrets har en påverkan på vår attityd till kriminalitet. Detta är i likhet med Jonas Stier (2019) skriver om hur tonåringar skapar och formar deras identitet i enighet med diverse kontexter, så som vänskapskrets samt omgivning och interaktion. Resultatet som visar att de som deltagit i kriminella eller olagliga handlingar mäter lägre på skalan som värderar attityden instämmer alltså med hypotesen. Goffman skriver i *Jaget och maskerna* (2004) att en individ kan handla eller uttrycka sig på ett bestämt vis endast för att det är det beteendemönster som förväntas inom det sociala sammanhang personen befinner sig i. Samtidigt skriver Goffman att handlingen eller rollspelet kan vara en medföljd av att individen vill frambringa uttryck som den enskilde tror kan ge intryck hos de andra rollspelarna. Individen

kommer uttrycka sig på ett unikt sätt för att kulturen inom hens grupp kräver uttrycket samt för att det kan resultera i accepterande hos gruppen.

För korstabeller avseende narkotikaanvändning får vi liknande polära svarsresultat. En klar majoritet av våra respondenter har exponerats för att en person i deras omgivning har använt narkotika. Trots att de exponerats för detta tycker endast 36% att det är okej. Att en så stor majoritet av urvalsramen både har exponerats för och deltagit i kriminella eller olagliga handlingar trots att deras generella attityd tyder på att de anser att handlingarna är icke-önskvärt kan kopplas till Goffmans teori om rollfördelning inom diverse sociala sammanhang. Att unga vuxna inom vårt urvalsram har en medelvärde på 1.51 avseende deltagande och exponering för kriminella handlingar kan tyda på rollförväntningar inom deras umgängeskrets. Medelvärdet tyder på att de flesta respondenter har exponerats för kriminella handlingar, vilket kan innebära att traditionen inom deras sociala grupp och ålderskohort kan medföra diverse rutiner.

Rollförväntningarna kan innebära att våra respondenter har deltagit i iscensättningen av specifika roller inom specifika sociala sammanhang och har därav utspelat vissa förväntade rutiner, vilket påverkat deras attityd till en mer avslappnad sådan. Goffman tillägger att rollspelaren och de andra rollutövarna måste instämma under ett framträdande för att inte skapa någon form av öppen motsättning. Att våra respondenter har deltagit i kriminella handlingar eller exponerats för att vänner i deras omgivning har begått kriminella handlingar, trots deras generellt lågt inställda attityd till kriminalitet, kan tyda på Goffmans (2004) skrivelser om att en individs egentliga tyckanden behöver undantryckas för att passa in i sammanhanget. Detta kan relateras till Jonas Stiers bok *Identitet* (2019), där det blir tydligt att vänskapskrets och konformitet är viktiga aspekter i hur tonåringar formar deras identitet. Även gruppfokus och hur tonårens identitetskonstruering kring vänner blir intressanta för utfallet av data samt genom att studera fenomenet i enighet med det Goffman skriver om hur roller formas och utspelas till följd av förväntade rutiner och för att skapa en konformitet.

Vi vet utifrån resultatet att högre exponeringsgrad bidrar till en mer avslappnad attityd till kriminalitet. För dessa individer bygger inte deras framträdanden enbart på vilken fasad de utspelar sin roll i utan deras framträdande har blivit en del av deras personliga fasad då dessa värderingar anammats till att bli en personlig åsikt. Vi vet även från korstabellerna att en stor del

av vårt urvalsram har befunnits sig i särskilda fasader och inramningar. Utifrån Goffmans teori (2004) om fasad och inramning ska dessa respondenter ha påbörjat utspela ett specifikt framträdande och roll i anslutning med inramningen och fasaden de befinner sig i. Vi vet även utifrån Goffmans teori att det

Jag har sett någon jag känner göra något av följande... - Fysiskt skadat en annan person * Det är okej om mina vänner... - Fysiskt skadar en person Crosstabulation

		Det är okej om mina vänner... - Fysiskt skadar en person					Total
		Ja, absolut	Ja, ibland	Nej, tveksamt	Nej, absolut inte	Kan inte ta ställning/vet ej	
Jag har sett någon jag känner göra något av följande... - Fysiskt skadat en annan person	Ja, det har jag sett	0	8	6	18	1	33
	Nej, det har jag inte sett	1	3	3	17	0	24
Total		1	11	9	35	1	57

finns moment som kräver en social fasad där individen spelar en roll utifrån publikens förväntningar. Den sociala fasaden medför även institutionaliserade och stereotypiska framträdanden. Avseende våra respondenter, unga vuxna, kommer teorin brukas i denna omfattning där stereotypiska framträdanden är ämnade för kriminella eller olagliga handlingar som är förväntade för den sociala gruppen. Exempelvis misshandel eller narkotikaförsäljning. Ett exempel från resultatet är korstabeller som presenterar ett utfall där 33 respondenter har sett en person i deras omgivning fysiskt skada en person. Av det presenterade urvalet är detta drygt 57,9% av urvalet för den korstabeller som har funnit sig i en miljö där en olaglig handling har begåtts. Utfallet medför att en stor del av de som besvarat frågorna har exponerats för och vistats i en inramning där en olaglig handling har begåtts. Detta medför även för teorin att respondenterna ska påbörja en roll lämpad för fasaden och inramningen de befinner sig i. Trots detta så ser vi utifrån resultatet som kan presenteras att detta inte stämmer med våra respondenter. En stor del av respondenterna som har befunnit sig i en miljö där olagliga handlingar begås har inte påbörjat ett framträdande lämpat för inramningen. 72 % av de 33 respondenterna som har sett att någon de känner ha fysiskt skadat en person svarar att de inte anser att det är okej att en vän skulle fysiskt skada en annan person. För dessa individer har inramningen inte skapat en påföljd där de framträder en roll i enighet med fasaden och inramningen. Utifrån resultatet kan det tolkas att den skaran av respondenter bär med sig sin *personlig fasad* trots inramningen. Den *personliga fasaden*, som tidigare presenterats medför att individen bär med sig karaktärsdrag och beteende samt att dessa konstant förväntas av omgivningen, det vill säga publiken.

Dock så kan den sociala fasaden medföra att våra respondenter har besvarat enkäten utifrån ett stereotypiskt sätt eftersom vår selektion av individer vill presentera ett framträdande för att åstadkomma en uppfattning om gruppen som inte stämmer med verkligheten. Vi vet från indexanalysen att de som har deltagit eller exponerats för kriminella handlingar ligger på en högre skala avseende attityd mätningen för ämnet kriminalitet.

Utöver detta kan vi se utifrån Bohner och Dickels (2011) artikel och definiering om *explicit* och *implicit* attityd att det går att förhålla till våra respondenternas exponeringsgrad och deras attityd. Artikeln framlägger att attityden är en del av det vi vet, vår omgivning samt hur detta hjälper oss att skapa en attityd. För vår studie är det den *implicit* och *explicit* faktorn i attityds konstrueringen som är av intresse. Vi vet utifrån artikeln att *implicit attitude* innebär mindre och konstanta förändringar för tillkomsten av attityd samt att för perspektivet *explicit* medför det att individer byter ut en attityd för en annan. Allt detta sker i samband med hur vi förstå världen samt samlar in information. För vår studie kan detta kopplas till hur ofta unga vuxna har exponerats för kriminalitet samt om detta innebär att de byter ut en attityd till en annan eller om de snarare genomgått flera mindre förändringar i deras omgivning och informationssamling. Då Jonas Stier (2019) skriver att tonårsperioden för med sig nya kontexter i form av att vänskapskrets, gruppfokus och konformitet för allt större utrymme för hur tonåringar formar sin identitet. Med denna information kan vi utifrån resultatet visa att de respondenter med hög exponeringsgrad ligger även högre på skalan som mäter attityd. Resultatet kan presenteras som om respondenterna har avsett större fokus och utrymme för vänner, interaktioner, omgivning och umgängeskrets att påverka deras identitetsskapande. Samtidigt som nya och konstanta förändringar stödjer överföringen av attityd genom *implicit* perspektivet. Eftersom attityd utifrån tidigare studie är även en kompass för hur vi agerar och beter oss kan vi implementera resultatet som visar att de med högre exponeringsfaktor har även en kompass som tolererar kriminalitet.

6.2 Könen skiljer sig inte åt

Vårt resultat gällande om kön påverkar attityden är mycket intressant. De studier som tidigare gjorts där kön och brottslighet kopplats ihop har främst fokuserat på könsskillnaderna mellan individer som begått brott- alltså inte attityden till kriminalitet i sig. Vårt resultat visar att det inte finns någon skillnad vad gäller attityden mellan män och kvinnor, vilket innebär att vi kan

förkasta vår hypotes kring att män har en mer positiv inställning till brott än vad kvinnor har. Vi kommer att analysera resultatet utifrån Sarneckis (2009) tolkning av Edwin Sutherlands teori om *differentiella associationer* och utifrån Jonas Stiers (2019) teori om *identitet*.

Det är ett intressant fynd att det inte finns någon attitydskillnad mellan könen, specifikt med koppling till brottsstatistiken. Stier (2019) tar upp att varje individ skapar sin identitet utifrån samhällets förväntningar, däribland könsroller. Stereotyper och förväntningar på individerna utifrån deras kön kommer påverka identitetsskapandet, vilka sedan förs vidare genom interaktioner som i sin tur påverkar identitetsskapandet hos andra människor. Könsidentiteten blir dessutom tydlig genom dess dikotomier där män och kvinnor skapar sin identitet utifrån vad de *inte* är (ibid). Utifrån detta förstår vi hur sociala interaktioner för varje respondent påverkat dennes identitet och självbild, men Sarnecki (2009) diskuterar även att interaktioner även påverkar attityden hos andra människor då vi tenderar att tycka och göra som andra människor runt oss. Det vi kan konstatera utifrån vårt resultat är att interaktionen haft stor påverkan på individerna utifrån vilka dom *är*, men inte utifrån vad de *tycker*. Både män och kvinnor har en relativt sträng attityd till kriminalitet, vilket är intressant utifrån Charlesworth och Banajis (2022) upptäckt om att både implicit och explicit attityd tycks följa samma neutraliseringskurva. Vår undersökning bekräftar att attityden, i detta fallet kring kriminalitet, tycks bli allt strängare oavsett kön.

Både Stier (2019) och Sutherland (Sarnecki 2009) betonar just den sociala interaktionen som en grundpelare i identitetsskapandet respektive attitydskapandet kring lagar och regler. De dikotomier som föreligger bland könsidentiteter, där skillnaderna oftast blir tydliga vid varje interaktion av det andra könet, tycks fungera på samma sätt bland män och kvinnor. Den tidigare forskningen som samstämmigt visar att män är överrepresenterade i brottsstatistiken ligger till grund för vår hypotes om att män har en mer liberal inställning till kriminalitet. Utifrån Sutherlands teori om *differentiell association* (Sarnecki 2009) bör männens handlande påvisa en viss attityd. Däremot kan detta diskuteras utifrån den explicita och implicita attityden och ge ett annat perspektiv på vårt resultat. Utifrån ett explicit förhållningssätt till attityden har vi av respondenterna krävt att de är medvetna om sin attityd när de svarar på enkätfrågorna (Bohner och Dickel 2011). Talar vi istället om ett implicit förhållningssätt innebär detta att attityden

skapas utifrån de omständigheter som individen ges för att bilda sin uppfattning (ibid), vilket innebär att resultatet hade kunnat vara ett annat om respondenterna hade haft andra omständigheter som formar uppfattningen om omvärlden. Vi har genom denna studien sökt den explicita attityden där resultatet pekar på att könen är överens när de själva uppger vad de tycker, frågan är hur resultatet hade blivit om vi söker den implicita och svåridentifierade attityden.

6.3 Vänner påverkar mer än familjemedlemmar

Ett intressant fynd i vår undersökning var att attityden kring kriminalitet inte tycks färgas av familjemedlemmars förehavanden. Den tidigare forskningen pekar dock i en annan riktning där flera studier bekräftar att risken att utöva brottsliga handlingar ökar om någon i familjen ägnar sig åt detta, vilket låg till grund för hypotesen att familjemedlemmar påverkar attityden åt ett positivt håll. Förklaringen till att sambandet saknas, i förhållande till vår hypotes, skulle kunna vara att dessa studier inte uteslutande undersökt attityden till brott utifrån den avgränsning som vi gjort, utan faktiskt undersöker de steg som ligger närmare själva brottet såsom brottsbenägenhet eller återfallsrisk. Utifrån vårt resultat skulle kopplingar kunna göras till Stiers (2019) identitetsteori, framförallt med fokus på ungdomsperioden och den delen av identitetsskapandet som kommer från bråk och konflikter. Dessutom skapas identiteten genom att utesluta vad individen *inte* är (ibid). Att föräldrar och barn har konflikter är inget nytt, men detta bidrar alltså till identitetsskapandet. När vi kopplar detta till Sutherlands teori om *differentiell association* (Sarnecki 2009) betonas att individer inte automatiskt gör som andra människor gör, utan att värderingarna och handlingarna baseras på ett aktivt val som individen gör i processen. Om en ungdom med en förälder som ägnat sig åt kriminella handlingar skapar sin identitet utifrån konflikter med föräldern innebär detta att identitetsskapandet kan handla om att motsätta sig förälderns förehavanden, det vill säga att ungdomen ser vad den *inte* vill vara. Vidare gör individen ett aktivt val som formar både identiteten och attityden som ungdomen har till kriminalitet. I dessa fall blir det en del av identiteten att aktivt *inte* tycka att det är okej att begå kriminella handlingar. I dessa fall blir förälderns en identifieringsfaktor som förskjuter ungdomen ifrån sig.

Vi har tidigare konstaterat att sambandet mellan exponering för brott och attityd är starkt, där mer exponering bidragit till en mer tillåtande attityd till kriminalitet. Av den tidigare forskningen

framgår det att om en individ umgås med vänner som ägnat sig åt brottsliga handlingar är risken större att individen kommer att begå liknande handlingar själv. I resultatet presenterar vi siffror som pekar på att kompisars brottsliga förehavanden har större påverkan på en individs attityd än familjemedlemmars brottsliga förehavanden. Det är svårt att säga om detta har något med de olika typerna av relationerna att göra, eller om exponeringsfaktorer spelar roll för detta samband. De flesta av våra respondenter har vänner som har begått brott och har även bevittnat sina vänner begå brott. Det är möjligt att det alltså inte handlar specifikt om att *kompisar* har större påverkan än *familjemedlemmar*, utan att anledningen till att kompisar har större påverkan på attityden är för att det är tillsammans med sina kompisar som individen har exponerats för brott- vilket vi vet har en enorm påverkan på en individs attityd.

Enligt Goffmans teori om inramning skulle skillnaden i attityd påverkad av familjemedlemmar respektive kompisar kunna förklaras med att en familj och en vänskapsgrupp är två helt olika konstellationer med helt olika förutsättningar för skådespeleri. En familj är inget en individ själv väljer, i jämförelse med en kompisgrupp. I en familj ingår du oavsett hur din relation till medlemmarna är. Kompisar är något som en individ själv väljer, och kompisarna ska även välja dig. Dessa två olika typer av relationer medför alltså olika sätt att vara och agera. Goffman (2004) hävdar att inramningen medför att en individ kommer behöva göra olyckliga val för att behålla sin sociala fasad med hjälp av den utrustning som inramningen erbjuder. Det framträdande en individ spelar upp är en förklädnad som behöver förverkligas, vilket görs genom kommunikation och aktiviteter med andra människor. Dessa aktiviteter är betydande för hur rollen kommer att utspelas då det är i dessa sammanhang individen får ta del av de förväntningar och egenskaper som ska finnas. Vi argumenterar för att en individ i en kompisgrupp kan tvingas behöva göra vissa val, t.ex begå brott av olika allvarlighetsgrader, för att behålla sin sociala fasad. Sutherlands fjärde tes berör att inläringen av brottsligt beteende inte bara består av attityder och rättfärdiganden, utan även om inläring om faktiska tekniker för att begå brott. Ur vår data kan vi utläsa att många bevittnat, närvarat eller deltagit när en vän begått ett brott. Vi drar slutsatsen att exponering av brott i kombination med de förväntningar som finns på en individ utifrån Goffmans teori om inramning samt Sutherlands teori om inläring av brottsligt beteende kan förklara varför vänner har en sådan stor påverkan på en individ.

7. Slutdiskussion

Huvudsyfte med studien har varit att undersöka vilka bakomliggande faktorer som kan skapa och möjliggöra specifika attityder till kriminalitet. Studiens resultatet visar att unga vuxnas deltagande och exponering till kriminalitet är en stark förklaringskraft för deras inställning. De unga vuxna som har både exponerats och deltagit i kriminella eller olagliga handlingar faller på en högre nivå avseende deras inställning till fenomenet. Unga vuxna som har låg exponering och deltagandegrad är även de unga vuxna med en lägre attityd tolerans till subjektet. Utöver detta kan vi även dra slutsatsen att den största andelen av våra respondenter har exponerats för någon form av kriminalitet eller olaglig handling. Med den anledningen kan vi säga att hög exponeringsgrad för vår urvalsram resulterar i högre attityd tolerans gentemot kriminella eller olagliga handlingar.

Vad gäller kön upptäckte vi att det inte finns någon naturlig skillnad mellan män och kvinnor gällande attityden, trots att män har större benägenhet att begå brott. Vi kan se att båda könen har en generellt sträng attityd gällande kriminalitet. För att fördjupa vår förståelse utifrån könspektivet hade vi kunnat ställa frågor gällande umgänge, normer eller andra faktorer som möjligtvis skulle kunna förklara varför män är överrepresenterade i brottsstatistiken trots att de båda könen har samma stränga attityd. Vi gjorde även ett försök att analysera könsöverskridande identiteter, det vill säga människor som inte identifierar sig som varken man eller kvinna. Det hade varit intressant att ta del av data som kan visa om en sådan personlig omständighet kan påverka attityden kring kriminalitet.

Vi kunde se att vänners förhållanden faktiskt påverkar en individs attityd kring kriminalitet. Vi argumenterade för att det möjligtvis kan vara exponeringsfaktorn som har med detta att göra, i jämförelse med familjemedlemmars påverkan vilken hade en mycket låg förklaringskraft. Den tidigare forskningen visade att familjemedlemmar faktiskt kan påverka brottsbenägenheten, men som vi tidigare konstaterat i denna undersökning är inte brottsbenägenhet och attityd samma sak. En individ kan begå brott men ändå ha den moraliska uppfattningen att det egentligen är fel. Vi ställer inga frågor i enkäten om respondenterna exponerats för brott av en familjemedlem, vilket hade kunnat hjälpa oss förstå i vilken grad exponeringsfaktorer separerar vänner och

familjemedlemmar vad gäller påverkan på attityden. Denna studie har gett oss en ökad förståelse för på vilket sätt en individ färgas av sin omgivning. Vi märker att skillnader sett till normer, såsom kön, inte har någon som helst påverkan på attityden. Däremot blir det tydligt att exponering i olika former har stark förklaringskraft för en individs attityd till brottsligt beteende och kriminalitet. Oavsett vilken faktor vi undersöker blir exponeringsfaktorer aktuell på ett eller annat sätt, vilket är något vi föreslår att framtida forskning gräver djupare i för att förstå vad som formar en individs attityd till kriminalitet, och därmed även ökar brottsbenägenheten och återfallsrisken.

För de tre hypoteser vi skapat för denna studie visar utfallet att två av dessa hypoteser instämmer med resultatet. Hypotesen om exponering och överföring av attityd från vänskapskrets och exponeringsgrad visar sig instämma med det vi har mätt och studeras. För de unga vuxna som har befunnit sig i en omgivning eller miljö där brott eller kriminella handlingar begås visar det sig att dessa individer har en högre tolerans för kriminalitet. Överföringen av attityden sker i anslutning till vänskapskrets, deras brottsbenägenhet samt syn på kriminalitet. Dock så vet vi även från studiens resultat att könsskillnaderna inte är så drastiska som vi trott, trots de normer, idéer och förväntningar som råder i våra kulturella kontexter uppbyggda för konstruktionen av genus.

8. Referenslista

Arteaga, Alfonso; Javier Fernandez-Montalvo, Raul Cacho, Jose J Lopez-Goni (2021) *Gender-Based Psychosocial Differences in a Sample of Young Offenders*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, Vol. 65, Issue 12

Agnew, Robert; Shelley Keith Matthews, Jacob Butcher, Adria N Welcher, Corey Keyes (2008) *Socioeconomic Status, Economic Problems, and Delinquency*. Youth & Society, v40 n2 p159-181

Barmark, Mimmi & Göran Djurfeldt (2015) *Statistiska verktyglådan - att förstå och förändra världen med siffror*. Lund: Studentlitteratur

Bohner, Gerd & Nina Dickel (2011) *Attitudes and Attitude Change*. Annual review of psychology, 2011, 62: 391-417.

Brown, Wyatt (2019) *The influence of self-control on the impact of exposure to violence among youths*. Victims & Offenders, 14.6: 692-711.

Brå (2021) *Kriminalstatistik - konstaterade fall av dödligt våld. En granskning av anmält dödligt våld 2021*.

https://bra.se/download/18.146acb6517fd5578401854/1653313576727/Statistikrapport_D%C3%B6dligtv%C3%A5ld_2021.pdf (Hämtad: 2023-01-13)

Brå (2022) *Statistik utifrån brottstyper*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brå (2020) *Skolundersökning om brott 2019*. Rapport 2020:11 Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brå (2020) *Nationella trygghetsundersökningen*. Rapport 2020:8 Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brå (2022) *Nationella trygghetsundersökning 2022*. Rapport 2022:9 Stockholm:
Brottsförebyggande rådet

Brå (2021) *Misstänkta för brott bland personer med inrikes respektive utrikes bakgrund*. Rapport
2021:9 Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Goffman, Erving *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. (4. uppl.) Stockholm:
Norstedts akademiska förlag.

Justitiedepartementet (2022). Uppdrag till brottsförebyggande rådet att studera hur barn och unga
involveras i och utnyttjas av kriminella nätverk
Regeringskansliet 2022.
(<https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2022/04/uppdrag-att-studera-hur-barn-och-unga-in-volveras-i-och-utnyttjas-av-kriminella-natverk/>) (Hämtad 2022-12-14)

Khoshnood, Ardavan; VÄFORS FRITZ, Marie. Offender characteristics: a study of 23 violent
offenders in Sweden. *Deviant behavior*, 2017, 38.2: 141-153

Lind, Rolf (2014) *Vidga vetandet - en introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. Lund:
Studentlitteratur

Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Moderaterna (2022) Förslag: Snabbtest för ADHD i utsatta områden
(<https://moderaterna.se/stockholm/nyhet/forslag-snabbtest-for-adhd-i-utsatta-omraden/>) (Hämtad
2023-01-13)

Nationalencyklopedin, exponering. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/exponering>
(hämtad 2023-01-13)

Nationalencyklopedin, attityd. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/attityd> (hämtad 2023-01-13)

Novus (2022) *Novus Rapport: Viktigaste politiska frågan*. Stockholm: Novus Group (<https://novus.se/egnaundersokningar-arkiv/svenskarnas-oro-for-att-utsattas-for-valdsbrott-och-paverkan-pa-sverige/>) (Hämtad 2023-01-13)

Patchin, Justin W; Beth M. Huebner, John Mccluskey, Sean P. Varano, Timothy Bynum (2006) *Exposure to Community Violence and Childhood Delinquency*. *Crime & Delinquency* 52(2):307-332

Rebellon, Cesar J.; Michelle E Manasse, Robert Agnew, Karen T. Van Gundy, Ellen S. Cohn (2021) *The relationship between gender and delinquency: Assessing the mediating role of anticipated guilt*. *Journal of Criminal Justice*.

Rokven, Josja J.; Gijs de Boer, Joachem Tolsma, Stijn Ruiters (2017) *How Friends' Involvement in Crime Affects the Risk of Offending and Victimization* *European Journal of Criminology*, Vol. 14, Issue 6 (November 2017), pp. 697-719

Sarnecki, Jerzy (2009) *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur

Socialhögskolan (2018) *Råd och anvisningar för uppsatsarbete*. Lunds universitet

Socialtjänstlagen (SFS 2001:453, 5. Kap §1 SOL)

Stier, Jonas (2019) *Identitet - ett psykosocialt perspektiv*. (Uppl. 2) Lund: Studentlitteratur

Svenska Akademiens Ordbok *Kriminell* (1938) https://www.saob.se/artikel/?unik=K_2633-0232.QuV0 (hämtad: 2023-01-18)

Svensson, Robert & Dietrich Oberwittler (2021) *Changing Routine Activities and the Decline of Youth Crime: A Repeated Cross-Sectional Analysis of Self-Reported Delinquency in Sweden, 1999-2017*. *Criminology*, Vol. 59, Issue 2

Taylor, Jeanette, et al. Recidivism in subgroups of severe male juvenile offenders. *Psychology, Crime & Law*, 2009, 15.5: 395-408.

Vetenskapsrådet (2017) *Etik i forskning* ([hämtad 2022-12-03](#))

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed.* ([hämtad 22-12-03](#)) Stockholm: Vetenskapsrådet

Warr, Mark & Mark Stafford (1991) *The Influence of Delinquent Peers: What They Think or What They Do.* 29 *Criminology* 851 (1991-1992) / *Criminology*, Vol. 29, Issue 4

Åkerman, Henrika (2020) *Fler unga bedöms begå brott för kriminella nätverk* (2020)
<https://sverigesradio.se/artikel/7622207> (Hämtad: 2023-01-13)

9. Referenslista

BILAGA 1 - Missivbrev till enkäten

Hej!

Vi är två socionomstudenter på Lunds Universitet i Helsingborg som skriver vårt examensarbete under hösten 2022. Med hjälp av denna enkät vill vi undersöka bakomliggande faktorer till ungdomars attityd kring kriminalitet rörande brott som ungdomar ofta begår. Vår uppfattning är att vuxenvärlden fått mycket utrymme och företräde i att tala om kriminalitet bland ungdomar, men hur ställer sig den berörda målgruppen till ämnet?

I denna studie tar vi fokus på tre olika faktorer som vi tror påverkar attityden till kriminalitet, dessa är området du vuxit upp i, tidigare exponering för brottsliga handlingar samt umgängeskrets och familj. Vi kommer att jämföra faktorerna med varandra för att ta reda på om det faktiskt finns något samband, och om inget samband finns kan vi slå hål på dessa hypoteser.

Dina svar i enkäten är anonyma och kan alltså inte kopplas tillbaka till dig. Ditt deltagande är helt frivilligt och du kan välja att avbryta din medverkan. När uppsatsen har godkänts kommer den insamlade informationen att förstöras.

Vi vill förtydliga att syftet med denna studien *inte* är att ta reda på huruvida du deltagit i brottsliga handlingar eller inte. Vår hypotes är att våra olika förutsättningar ger oss olika perspektiv, och det är perspektiven vi kommer undersöka.

Har ni vidare frågor eller vill komma i kontakt med oss så kan ni nå oss på:

Alexandra. furunger@gmail.com & ba6434al-s@student.lu.se

Tack så mycket för ert deltagande,

Alexandra & Barni

BILAGA 2 - Frågor och svarsalternativ

1.

Hur gammal är du?

2.

Kön?

- **Man**
- **Kvinna**
- **Annan könsidentitet**

3.

Bostadsområde?

Vilken stadsdel är du huvudsakligen uppvuxen i?

- **Allerum**
- **Adolfsberg**
- **Berga**
- **Centrum**
- **Dalhem**
- **Drottninghög**
- **Elineberg**
- **Eneborg**
- **Eskilsminne**
- **Fredriksdal**
- **Fältbacken**
- **Husensjö**
- **Högaborg**
- **Laröd**

- Mariastaden
- Närlunda
- Norr
- Olympia
- Planteringen
- Ringstorp
- Rosengården
- Rydebäck
- Råå
- Slotshöjden
- Sofieberg
- Stattena
- Söder
- Tågaborg
- Wilson Park
- Ättekulla
- Ödåkra
- Är uppvuxen utanför Helsingborg
- Annat bostadsområde

4.

Vad bor du i för typ av bostad?

- Villa
- Radhus/Parhus
- Hyreslägenhet
- Köpt lägenhet
- Annan bostadstyp

Exponering

Här kommer en rad påståenden som berör dina upplevelser och erfarenhet kring kriminalitet.

5.

Jag har sett någon jag känner göra något av följande...

	Ja, det har jag sett	Nej, det har jag inte sett	Vet inte
Fysiskt skadat en annan person			
Stulit något från någon			
Tafsat på någon			
Använt narkotika			
Sålt narkotika			
Hotat någon			
Kört bil berusad			
Kört bil för fort			
Innehäft ett vapen			
Innehäft en kniv			

6.

Om du svarat “ja” på ovanstående fråga, har det hänt vid fler än ett tillfälle?

- **Ja, vid ett tillfälle**
- **Ja, vid flera tillfällen**
- **Vet ej/vill inte svara**

7.

Jag har närvarat när någon jag känner har...

	Ja, det har jag	Nej, det har jag inte	Vet inte
Fysiskt skadat en annan person			

Stulit något från någon

Tafsat på någon

Använt narkotika

Sålt narkotika

Hotat någon

Kört bil berusad

Kört bil för fort

Innehäft ett vapen

Innehäft en kniv

8.

Om du svarat “ja” på ovanstående fråga, har det hänt vid fler än ett tillfälle?

- Ja, vid ett tillfälle
- Ja, vid flera tillfällen
- Vet ej/vill inte svara

9.

Jag har aktivt deltagit när någon jag känner har...

Ja, det har jag

Nej, det har jag inte

Vet inte

Fysiskt skadat en annan person

Stulit något från någon

Tafsat på någon

Använt narkotika

Sålt narkotika

Hotad någon

Kört bil berusad

Kört bil för fort

Innehäft ett vapen

Innehäft en kniv

10.

Om du svarat “ja” på ovanstående fråga, har det hänt vid fler än ett tillfälle?

- Ja, vid ett tillfälle
- Ja, vid flera tillfällen
- Vet ej/vill inte svara

11.

Jag har själv gjort något av följande...

	Ja, det har jag	Nej, det har jag inte	Vet ej
Fysiskt skadat en annan person			
Stulit något från någon			
Tafsat på någon			
Använt narkotika			
Sålt narkotika			
Hotad någon			
Kört bil berusad			
Kört bil för fort			
Innehäft ett vapen			
Innehäft en kniv			

12.

Om du svarat “ja” på ovanstående fråga, har det hänt vid fler än ett tillfälle?

- Ja, vid ett tillfälle

- Ja, vid flera tillfällen
- Vet ej/vill inte svara

13.

Jag har själv blivit utsatt för något av följande

	Ja, det har jag	Nej, det har jag inte	Vet inte
Misshandel			
Stöld			
Rån			
Tafsning			
Hot och trakasserier			
Hotad med kniv/vapen/annat tillygge			

14.

Om du svarat "ja" på ovanstående fråga, har det hänt vid fler än ett tillfälle?

- Ja, vid ett tillfälle
- Ja, vid flera tillfällen
- Vet ej/vill inte svara

Umgänge och familj

Detta kapitel fokuserar på vänner och familjemedlemmar. Här kommer vi ställa en rad frågor som berör vänner och familjemedlemmar.

15. Jag har en kompis som har ägnat sig åt kriminella handlingar

- Ja, det vet jag
- Nej, det vet jag inte

16. Om du svarat "ja" har ni pratat om det?

- Ja
- Nej
- vet inte

17.

Jag har en familjemedlem som har ägnat sig åt brottsliga handlingar

- Ja, det vet jag
- Nej, det vet jag inte

18.

Om du svarade “ja”, har ni pratat om det?

- Ja
- Nej
- Vet inte

19.

Jag förstår varför människor hamnar i kriminalitet.

- Ja, definitivt
- Ja, delvis
- Varken ja eller nej/ vet ej
- Nej, tveksamt
- Nej, absolut inte

20.

Det är okej om mina vänner...

	Ja, absolut	Ja, ibland	Nej, tveksamt	Nej, absolut inte	Kan inte ta ställning/vet ej
Fysiskt skadar en person					
Stjäl från någon					
Tafsar på någon					
Använder narkotika					

Säljer narkotika

Hotar någon

Kör bil berusad

Kör bil för fort

Innehar ett vapen

Innehar en kniv

Tack för ditt deltagande! Om du vill ta del av vår studie vänligen skriv ner din e-postadress så skickar vi resultatet.